

**MINISTERSTVO ZAHRANIČNÝCH VECÍ A EURÓPSKÝCH ZÁLEŽITOSTÍ
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

**Návrh stratégie SR pre rozvojovú spoluprácu s Kenskou republikou
na roky 2014 - 2018**

(schválené vedením MZVaEZ SR 19.9.2013)

1. Zhrnutie

Za posledné roky Keňa zaznamenala určitý pokrok v procese ekonomickej a demokratickej transformácie. Nová kenská ústava, ktorá bola prijatá v roku 2010, a ktorá predpokladá množstvo zmien v kenskom politickom, hospodárskom a spoločenskom živote, by mala otvoriť cestu k lepšej správe vecí verejných a spravodlivému ekonomickému a sociálnemu rozvoju krajiny. Úspech Kene však bude vo veľkej miere závisieť aj od jej schopnosti reagovať na vnútorné aj vonkajšie politické a ekonomické vplyvy a klimatické zmeny, ktoré opakovane sužujú krajinu a brzdia jej rozvoj.

V roku 2008 kenská vláda oficiálne zverejnila dlhodobú národnú rozvojovú stratégiu – *Vízia 2030*, ktorej hlavným cieľom je „transformovať Keňu na industrializovanú, stredne príjmovú ekonomiku, ktorá do roku 2030 zaistí vysokú kvalitu života pre všetkých svojich občanov v čistom a bezpečnom prostredí.“ Slovenská republika (SR) ako dlhodobý partner Kenskej republiky bude podporovať tento zámer.

Rozvojová spolupráca SR s Keňou siaha do polovice 90-tych rokov, kedy svoje aktivity rozbiehali prvé mimovládne organizácie financované výlučne zo súkromných zdrojov. V čase vzniku mechanizmu oficiálnej rozvojovej pomoci SR (ODA SR) v roku 2003 bolo už v Keni etablovaných viacero slovenských mimovládnych organizácií. Zintenzívnila sa spolupráca medzi SR a Keňou vo viacerých oblastiach a Keňa potvrdila svoju úlohu stabilizujúceho prvku v regióne východnej Afriky. Zaradenie Kene medzi teritoriálne priority SlovakAid bol preto prirodzený krok a čas potvrdil jeho opodstatnenosť. V Strednodobej stratégii oficiálnej rozvojovej pomoci SR na roky 2008 - 2013 bola Keňa preradená medzi tri programové krajiny ODA SR, čo umožnilo zvýšiť objem oficiálnej pomoci i užšie zameranie rozvojovej spolupráce. Za desať rokov podporila vláda SR v Keni projekty za viac ako 6 miliónov eur, v krajine dlhodobo úspešne pôsobí viac ako tucet slovenských mimovládnych organizácií a akademických inštitúcií.

S cieľom zosúladenia s prioritami kenskej vlády, ako aj zefektívnenia spolupráce, SR pristúpila k formulácii Stratégie SR pre rozvojovú spoluprácu s Keňou (Country Strategy Paper). Programový prístup znamená posun k systematickejšej a zároveň cielenej spolupráci, ktorá vychádza z analýzy potrieb kenskej spoločnosti a komparatívnych výhod a skúseností SR v príslušných sektoroch. Táto stratégia preto vo veľkej miere čerpá z národnej rozvojovej stratégie a bola vypracovaná na základe konzultácií s predstaviteľmi kenskej vlády, ako aj kenských a slovenských mimovládnych organizácií.

Programový dokument obsahuje prehľad doterajších rozvojových aktivít a iniciatív SR v Keni a definuje základné princípy, prioritné oblasti a ciele rozvojovej spolupráce SR s Keňou v období 2014 – 2018. Stratégia aplikuje systematickejší prístup k rozvojovej spolupráci tým,

že okrem cieľov definuje aj výsledky, ku ktorým budú jednotlivé intervencie v rámci jej realizácie prispievať. S cieľom zabezpečiť jej efektívnu realizáciu a zároveň transparentnú kontrolu využitia verejných financií je súčasťou stratégie aj mechanizmus jej pravidelného monitorovania a hodnotenia.

Stratégia SR pre rozvojovú spoluprácu s Keňou na roky 2014 - 2018 definuje štyri hlavné ciele rozvojovej spolupráce SR v Keni:

1. Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Kene, s osobitným dôrazom na deti a matky, sprístupnením kvalitnej zdravotnej a preventívnej starostlivosti.
2. Znížiť úroveň nezamestnanosti mladých zlepšením prístupu ku kvalitnému vzdelávaniu a získavaním praktických zručností.
3. Znižovať chudobu a posilniť potravinovú bezpečnosť prostredníctvom podpory ekonomického rastu v sektore poľnohospodárstva.
4. Prispievať k posilňovaniu demokratického politického systému, právneho štátu, dobrej správy vecí verejných a implementácii reforiem, najmä prostredníctvom zdieľania transformačných a reformných skúseností SR.

Znižovanie chudoby a eliminácia sociálnych disparít bude hnacím motorom rozvojovej spolupráce SR v Keni. Všetky intervencie v rámci tejto programovej stratégie budú preto zamerané na odstránenie štrukturálnych príčin chudoby, nerovnosti a sociálnej exklúzie a budú smerované na najzraniteľnejšie skupiny obyvateľstva Kene.

2. Situačná analýza

2.1 Politický, ekonomický a sociálny kontext

Nová kenská ústava, ktorá vstúpila do platnosti v auguste 2010, deklarovala zmeny v kenskom spoločenskom, hospodárskom a politickom živote. Za posledné roky Keňa zaznamenala určitý pokrok v oblasti implementácie kľúčových legislatívnych a politických reforiem, vrátane reformy verejnej správy, súdnictva, polície, či posilnenia postavenia médií a občianskej spoločnosti v krajine. Nadalej však čelí viacerým významným politickým, ale aj ekonomickým a spoločenským výzvam. Okrem politických a inštitucionálnych reforiem je dôležitým predpokladom pre zlepšenie ekonomickej situácie a zabezpečenia sociálneho rozvoja Kene aj stabilizácia bezpečnostnej situácie, ktorú ohrozujú etnické spory i prítomnosť elementov somálskeho militantného hnutia Al-Shabaab.

V poslednej dekáde Keňa zaznamenala priemerný ročný ekonomický rast približne na úrovni 3,8 %. Jej ekonomický potenciál však zostáva stále nedostatočne využitý. Hospodárska situácia Kene je poznačená značnými rozdielmi vo výkonnosti jednotlivých sektorov. Jednou z kľúčových otázok z hľadiska ekonomického a sociálneho rozvoja krajiny je tvorba pracovných príležitostí pre mladých ľudí. Nezamestnanosť mladých je v Keni niekoľkonásobne vyššia ako u dospelých a prevažuje v mestách a u žien. Predpokladá sa, že do roku 2030 bude väčšina Keňanov žiť v mestských oblastiach. Približne polovica obyvateľov miest však už dnes žije v slumoch, v podmienkach, ktoré podnecujú násilie a politické nepokoje.

Dôležitou výzvou pre ďalší rozvoj Kene je odstraňovanie silných regionálnych a sociálnych disparít a nerovnosť v prístupe k základným službám. Najnižší výskyt chudoby zaznamenáva centrálna oblasť (30,3 %), zatiaľ čo severné a východné oblasti krajiny, ktoré sú zraniteľné vzhľadom na klimatické zmeny, sú postihnuté vysokou mierou chudoby. Najchudobnejším regiónom je severovýchodná oblasť (74,0 %). Decentralizovaná správa krajiny v 47 novovzniknutých samosprávnych krajoch na čele s priamo volenými guvernéromi a krajskými zastupiteľstvami, ktorá je dôležitou súčasťou novej ústavy, sľubuje spravodlivejší model rozvoja krajiny a vytvorenie nových centier ekonomického rozvoja.

V istých oblastiach sociálneho rozvoja Keňa za posledné roky zaznamenala pokrok. Zvýšené verejné a súkromné investície do vzdelávania sa odrazili v zlepšenom prístupe k základnému, ale aj stredoškolskému vzdelaniu. Pokrok bol tiež zaznamenaný v oblasti rodovej rovnosti a posilnenia postavenia žien. Novorodenecká úmrtnosť a úmrtnosť detí mladších ako 5 rokov sa tiež znížila. Negatívny vývoj bol zaznamenaný v oblasti zdravia matiek. Až 30% úmrtí matiek v Keni je spôsobených nelegálnymi potratmi. Oblasť reprodukčného zdravia ostáva v Keni nadalej závažným problémom. Reprodukčnému správaniu adolescentov sa nevenuje dostatočná pozornosť, čoho dôsledkom je množstvo tehotenstiev v období adolescencie, zvýšené riziko pohlavne prenosných chorôb, vrátane HIV/AIDS a sexuálne násilie.

2.2 Národný rozvojový rámec - Vízia 2030

V júli 2008 kenská vláda oficiálne zverejnila dlhodobú národnú rozvojovú stratégiu – Vízia 2030, ktorá pokrýva obdobie rokov 2008 – 2030. Vízia 2030 si kladie za cieľ transformovať Keňu na industrializovanú, stredne príjmovú ekonomiku, ktorá do roku 2030 zaistí vysokú kvalitu života pre všetkých svojich občanov v čistom a bezpečnom prostredí.

Zodpovednosť za implementáciu Vízie 2030 má Ministerstvo reformy verejnej správy a plánovania. Vízia 2030 je realizovaná prostredníctvom päťročných strednodobých plánov (Medium Term Plans - MTPs), ktoré definujú strednodobé ciele smerujúce k naplneniu Vízie 2030. Strednodobý plán 2 (MTP2) pokrýva roky 2013-2017.

Dokument Vízia 2030 je postavený na troch pilieroch: ekonomickom, sociálnom a politickom (zvýraznené oblasti sú zároveň sektorovými prioritami SlovakAid v Keni, podrobnejšie v časti 4.2) :

Ekonomický pilier

V rámci ekonomického piliera je hlavným zámerom kenskej vlády zvýšiť prosperitu všetkých regiónov krajiny a všetkých obyvateľov Kene **dosiahnutím udržateľného ekonomického rastu na úrovni 10% ročne počas nasledujúcich 20 rokov**. Kľúčovými sektormi ekonomického piliera sú:

- Rozvoj cestovného ruchu
- Poľnohospodárstvo
- Veľkoobchod a maloobchod
- Výroba pre regionálne trhy
- Služby podporované IT technológiami
- Finančné služby

Sociálny pilier

Cieľom kenskej vlády v rámci sociálneho piliera je **vybudovať spravodlivú a súdržnú spoločnosť s prvkami sociálnej rovnosti v čistom a bezpečnom životnom prostredí**. Kľúčovými sektormi sociálneho piliera sú:

- Vzdelávanie a praktické zručnosti
- Zdravotnícky systém
- Životné prostredie
- Bývanie a urbanizácia
- Ženy, deti a sociálny rozvoj
- Mládež a šport

Politický pilier

Cieľom politického piliera je budovanie „**demokratického politického systému, ktorý je tematicky zameraný, orientovaný na ľudí a výsledky, so zodpovednosťou voči verejnosti**“. Transformácia systému vládnutia v Keni sa má dosahovať v rámci nasledujúcich strategických oblastí:

- Právny štát
- Volebné a politické procesy
- Demokracia a verejná správa
- Transparentnosť a zodpovednosť
- Bezpečnosť, budovanie mieru a manažment konfliktov

Objem rozvojovej spolupráce s Keňou rastie kontinuálne od roku 2002. Podľa údajov Svetovej banky v roku 2011 Keňa získala oficiálnu rozvojovú pomoc takmer v hodnote 2,5 miliardy USD. Spomedzi multilaterálnych donorov majú najväčší podiel Svetová banka

(41%), Európska únia (18%) a Africká rozvojová banka (16%). Najväčším bilaterálnym donorom je Čína (14%) a príspevky Nemecka a Francúzska boli približne na úrovni 13%. Pozn. Objem prostriedkov vyčlenených pre Keňu v rámci 10. Európskeho rozvojového fondu (EDF) na roky 2007 -2013 predstavuje sumu 399,4 milióna EUR. Rozvojová pomoc z fondu je založená na štyroch pilieroch – podpora ekonomického rastu, posilnenie infraštruktúry, dobrej správy vecí verejných a budovanie ľudského potenciálu.

Od roku 2005 sa donori v Keni začali organizovať ako koordinačná skupina donorov - v súčasnosti pod názvom Skupina rozvojového partnerstva (DPG - Development Partnership Group), ale aj v rámci jednotlivých sektorových skupín donorov. Spolupredsedomi DPG v súčasnosti sú Dánsko a Svetová banka. Vzhľadom na svoju dlhodobú rozvojovú angažovanosť v Keni sa SR vo februári 2013 stala plnoprávnym členom tejto skupiny.

Formulovanie a podpis spoločnej stratégie na pomoc Keni (Kenya Joint Assistance Strategy - KJAS) medzi kenskou vládou a 17 rozvojovými partnermi reprezentujúcimi 90% oficiálnej rozvojovej pomoci smerujúcej do Kene v roku 2007 bol významným krokom ku koordinácii rozvojovej spolupráce a ku zvýšeniu jej efektívnosti v súlade s medzinárodne uznávanými princípmi efektívnosti rozvojovej spolupráce (Rímska deklarácia, Parížska deklarácia, Akčná agenda z Akkry, Busanské princípy). Hlavnou črtou KJAS je dôraz na partnerstvo medzi zahraničnými donormi, kenskou vládou a občianskou spoločnosťou.

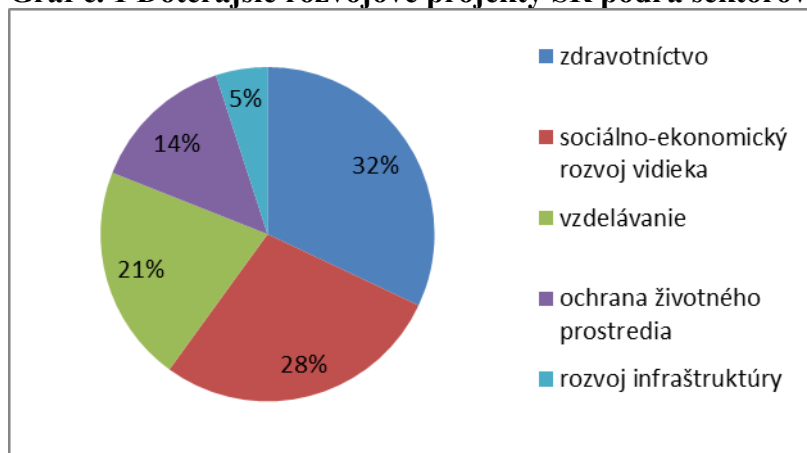
3. Doterajšie pôsobenie SR v Keni a nadobudnuté skúsenosti

Stratégia SR pre rozvojovú spoluprácu s Keňou na roky 2014 - 2018 vychádza zo skúseností a väzieb vybudovaných počas desaťročnej spolupráce Slovenskej republiky a Kénskej republiky. Keňa je súčasťou teritoriálnych priorít oficiálnej rozvojovej spolupráce SR (ODA SR) od roku 2004, no prvé iniciatívy slovenských mimovládnych organizácií začali už v roku 1995. Od roku 2009 bola Keňa v rámci Strednodobej stratégie ODA SR na roky 2009 - 2013 klasifikovaná ako jedna z troch programových krajín slovenskej rozvojovej spolupráce. Ďalšími medzníkmi v dlhoročnej spolupráci bolo podpísanie dohody o rozvojovej spolupráci s Kénskou republikou v decembri 2011 a o rok neskôr uskutočnenie 1. Slovenského rozvojového fóra v Nairobi, ktoré vytvorilo predpoklady na vypracovanie rámcového programu slovenskej rozvojovej spolupráce v Keni.

Počas dlhoročného pôsobenia slovenských subjektov v Keni sa postupne vybudoval systém vzájomných vzťahov a partnerstiev, na ktoré možno nadviazať. V krajine sú úspešne etablované slovenské mimovládne organizácie, vedecké a vzdelávacie inštitúcie, a postupne narastajú aj aktivity a záujem zo strany podnikateľských subjektov. Prítomnosť Zastupiteľského úradu v Nairobi je predpokladom lepšej koordinácie s vládnyimi inštitúciami, miestnymi partnermi, ale aj ďalšími donormi aktívnymi v tejto krajine.

Doterajšia finančná podpora SlovakAid smerovala najmä do sektorov zdravotníctva, sociálno-ekonomického rozvoja vidieka (podpora poľnohospodárstva a malého podnikania), vzdelávania, ochrany životného prostredia a rozvoja infraštruktúry (graf č.1). Hlavnou modalitou implementácie rozvojovej spolupráce SR v Keni sú bilaterálne projekty. Od roku 2004 do roku 2012 financovalo MZVaEZ SR 33 bilaterálnych rozvojových projektov s rozpočtom takmer 6 miliónov EUR (tabuľka č.1). Projekty boli realizované prostredníctvom mimovládnych organizácií, akademických inštitúcií, výskumných ústavov a podnikateľských subjektov.

Graf č. 1 Doterajšie rozvojové projekty SR podľa sektorov

Tabuľka č. 1 ODA SR na bilaterálne projekty v Keni (v tis. EUR)

2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Spolu
79	128	396	258	633	680	1,244	1,424	1,114	5,956

Okrem bilaterálnych projektov bola rozvojová spolupráca realizovaná aj prostredníctvom programu malých finančných príspevkov poskytovaných prostredníctvom Zastupiteľského úradu SR v Nairobi. V rámci tejto schémy bolo v rokoch 2009 až 2012 poskytnutých celkovo 210 tis. EUR na 43 projektov. SR tiež poskytla Keni humanitárnu pomoc vo výške 20 tis. EUR a príspevok do fondu na prípravu a priebeh všeobecných volieb v r. 2013 „*Basket Fund for Elections*“ vo výške 10 tis. EUR. V priebehu 10 rokov poskytla vláda SR vládne štipendiá viac ako 30-tim kenským študentom študujúcim na slovenských vysokých školách a univerzitách. V roku 2011 bolo zrealizované nezávislé hodnotenie troch slovenských bilaterálnych projektov v Keni.

4. Stratégia SR pre rozvojovú spoluprácu s Keňou na roky 2014 – 2018

4.1 Základný prístup a princípy oficiálnej rozvojovej spolupráce SR s Keňou

Zámerom SR je zohľadniť v čo najväčšej miere pri príprave a implementácii Stratégie SR pre rozvojovú spoluprácu s Keňou na roky 2014 - 2018 základné princípy efektívnosti rozvojovej spolupráce, ktoré boli sformulované v záverečných dokumentoch zo štyroch medzinárodných fór o efektívnosti rozvojovej spolupráce uskutočnených v rokoch 2003 (Rím), 2005 (Paríž), 2008 (Akkra) a 2011 (Busan).

S cieľom posilniť vlastníctvo rozvojovej stratégie, SR pri tvorbe tohto programového dokumentu vychádzala z rozvojovej stratégie kenskej vlády - Vízia 2030. Ciele a výsledky rozvojovej spolupráce SR v rámci jednotlivých sektorových priorít sú definované tak, aby prispievali k napĺňaniu cieľov a očakávaných výsledkov podľa 2. Strednodobého plánu (MTP 2). Výberu sektorových priorít predchádzali konzultácie s predstaviteľmi kenskej vlády a miestnych mimovládnych organizácií počas 1. Slovenského rozvojového fóra v Nairobi v novembri 2012. Aby sa zamedzilo duplicite rozvojových intervencií v Keni, bude SR klásť zvýšený dôraz aj na harmonizáciu s aktivitami ostatných zahraničných subjektov (najmä donorov z krajín EÚ), ale aj domácich aktérov (vládne iniciatívy a aktivity miestnych mimovládnych organizácií). Členstvom SR v Skupine rozvojového partnerstva (DPG) od februára 2013 sa vytvára priestor pre užšiu spoluprácu s ostatnými donormi a častejší a systematickejší kontakt s predstaviteľmi kenskej vlády a kenských MVRO. K harmonizácii a skvalitneniu slovenskej ODA by malo prispieť zapojenie SR do spoločného programovania EÚ, ako aj efektívna multilaterálna a trilaterálna spolupráca s inými donormi pôsobiacimi v Keni. SR sa bude pri realizácii rozvojovej spolupráce zameriavať na strategickejšie intervencie, pričom bude klásť dôraz na komplexné riešenia príčin identifikovaných problémov. Zvýšenú pozornosť bude venovať najmä udržateľnosti projektov. S ohľadom na limitované finančné prostriedky a ľudské zdroje bude SR klásť zvýšený dôraz na synergie a komplementárnosť jednotlivých intervencií v Keni. Dôležitou súčasťou všetkých rozvojových intervencií SR v Keni bude budovanie miestnych kapacít.

4.2 Sektorové priority a ciele strategického programu

SR bude v rámci tohto programového cyklu prispievať k napĺňaniu cieľov kenskej vlády vo všetkých troch pilieroch definovaných vo Vízii 2030 (ekonomický, sociálny a politický). S ohľadom na komparatívne výhody a predchádzajúce skúsenosti slovenských subjektov s implementáciou rozvojovej spolupráce v Keni sa SR **prioritne zameria na sektorové priority kenskej vlády v rámci ekonomického a sociálneho piliera.**

Stratégia SR pre rozvojovú spoluprácu s Keňou na roky 2014 - 2018 sa zameria na nasledovné sektorové priority:

- zdravotníctvo
- vzdelávanie a praktické zručnosti
- poľnohospodárstvo
- právny štát, bezpečnosť, budovanie mieru a manažment konfliktov

SOCIÁLNY PILIER

V rámci sociálneho piliera je cieľom Vízie 2030 „*vybudovať spravodlivú a súdržnú spoločnosť s prvkami sociálnej rovnosti v čistom a bezpečnom životnom prostredí.*“ SR bude k napĺňaniu tohto cieľa prispievať prostredníctvom podpory v dvoch kľúčových sektoroch: zdravotníctvo a vzdelávanie.

A) Zdravotníctvo

Hlavným cieľom SR v rámci tohto sektorového zamerania bude:

« Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Kene, s osobitným dôrazom na deti a matky, sprístupnením kvalitnej zdravotnej a preventívnej starostlivosti. »

Špecifické ciele:

- 1. Budovanie miestnych personálnych a inštitucionálnych kapacít v oblasti verejného zdravotníctva**
- 2. Zníženie chorobnosti budovaním povedomia verejnosti o dôležitosti pravidelných lekárskeho prehliadok, prevencie a správnej výživy**

Komparatívnou výhodou SR sú doterajšie skúsenosti slovenských subjektov z realizácie projektov zameraných na znižovanie úmrtnosti detí a matiek prostredníctvom prevencie a liečby podvýživy, infekčných a epidemiologických chorôb (HIV/AIDS, malária), či poskytovaním predpôrodnej, pôrodnej a popôrodnej starostlivosti. Doterajšia spolupráca s Keňou v oblasti zdravotníctva sa sústredila na posilnenie zdravotnej infraštruktúry výstavbou zdravotníckych a výživových centier, poskytovaním zdravotnej a nutričnej starostlivosti slovenskými lekármi a odborníkmi, či posilnenie fungovania zdravotníckych zariadení dodaním základných liečiv, prístrojov a zdravotníckeho materiálu. Súčasťou projektov boli tiež školenia a príprava miestnych lekárov a komunitných pracovníkov, ale aj osvetové kampane a konzultačné aktivity pre obyvateľov komunít s cieľom zvýšiť povedomie o potrebe pravidelných zdravotných prehliadok a prevencie chorôb.

V programovom období 2014 - 2018 sa rozvojová spolupráca SR s Keňou v oblasti zdravotníctva bude zameriavať najmä na zvyšovanie kvality a dostupnosti zdravotnej starostlivosti, a to prostredníctvom systematického zaškoľovania miestnych lekárov a zdravotníckeho personálu, ako aj posilnenia kapacít zdravotníckych zariadení zavádzaním nových liečebných metód, metód diagnostiky a laboratórneho sledovania. Slovenskí špecialisti budú zapájaní najmä do prípravy a vzdelávania miestneho personálu a zavádzania moderných medicínskych postupov a služieb. V rámci sektoru zdravotníctva bude zámerom SR tiež nadviazať spoluprácu s ministerstvom zdravotníctva či krajskými úradmi pre zdravotnú starostlivosť s cieľom posilnenia národných inštitucionálnych kapacít a poskytovania slovenských skúseností v oblasti poskytovania zdravotnej starostlivosti. Pri napĺňaní tohto cieľa bude možné využiť aj program CETIR. V súlade so zámerom kenskej vlády dosiahnuť posun od kuratívnej k preventívnej starostlivosti bude SR zároveň podporovať iniciatívy v oblasti šírenia osvedčenej a vzdelávania populácie o potrebe pravidelných zdravotných prehliadok, spôsoboch prevencie chorôb a správnej výživy. Intervencie budú

zamerané na elimináciu príčin zdravotných problémov a zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva z dlhodobého hľadiska.

V sektore zdravotníctva sa SR prioritne zameria na dosahovanie nasledujúcich výsledkov:

Výsledok č.1: Pokles miery detskej úmrtnosti a úmrtnosti matiek

Výsledok č.2: Zvýšenie miestnych personálnych kapacít zaškolených v oblasti verejného zdravotníctva a pripravených na prevzatie zodpovednosti za poskytovanie kvalitnej zdravotnej starostlivosti

B) Vzdelávanie a praktické zručnosti

Hlavným cieľom SR v rámci tohto sektorového zamerania bude:

« Znížiť úroveň nezamestnanosti mladých ľudí zlepšením prístupu ku kvalitnému vzdelávaniu a získavaním praktických zručností. »

Špecifické ciele:

- 1. Budovaním praktických zručností zlepšiť možnosti mladých ľudí uplatniť sa na trhu práce**
- 2. Vzdelávaním a odbornou prípravou učiteľov zlepšiť kvalitu vzdelávania na všetkých úrovniach**

Pri realizácii rozvojovej spolupráce s Keňou v oblasti vzdelávania boli doterajšie aktivity slovenských subjektov zamerané prevažne na zlepšenie prístupu k základnému a strednému vzdelávaniu s dôrazom na sociálne znevýhodnené skupiny, deti ulice a obyvateľstvo žijúce v slumoch. SR podporila niekoľko projektov odborného a remeselného vzdelávania s cieľom posilniť praktické zručnosti a kvalifikáciu mladých ľudí v rôznych odboroch (stolárstvo, zváranie, krajčírstvo, kaderníctvo, IT), a zvýšiť tak ich možnosť uplatniť sa na trhu práce. Okrem vzdelávania žiakov základných a stredných škôl boli aktivity slovenských subjektov zamerané na vzdelávanie učiteľov, napríklad v oblasti využívania digitálnych technológií a projektovej výučby. Vzdelávacie projekty boli často kombinované s výstavbou či rekonštrukciou potrebnej infraštruktúry, vybavením škôl knižnicami, počítačovou technikou či rôznymi inými školskými potrebami.

Boj proti nezamestnanosti mladých ľudí je podľa kenskej vlády jednou z kľúčových oblastí z hľadiska ekonomického a sociálneho rozvoja Kene. SR nadviaže na svoje doterajšie skúsenosti a v rokoch 2014- 2018 bude naďalej podporovať iniciatívy zamerané na budovanie praktických zručností a odbornej kvalifikácie mladých ľudí s cieľom zvýšiť ich možnosti uplatniť sa na trhu práce. S ohľadom na akútny nedostatok kvalifikovaných pedagógov – problém, ktorý ohrozuje pokrok v oblasti vzdelávania v Keni, ako aj v celej subsaharskej Afrike – bude SR v nasledujúcich rokoch klásť dôraz najmä na vzdelávanie a odbornú prípravu učiteľov. Podporované budú tiež iniciatívy zamerané na zavádzanie inovatívnych metód do výučby a podnecujúce spoluprácu slovenských a kenských škôl s cieľom podeliť sa

o poznatky a skúsenosti medzi žiakmi aj učiteľmi. Finančná podpora bude naďalej poskytovaná sociálne znevýhodneným študentom vysokých škôl prostredníctvom vládnych štipendií na štúdium na slovenských vysokých školách a univerzitách. Posúdená bude možnosť pilotného spustenia programu podpory vzdelávania formou mobility pre učiteľov a vedecko-výskumných pracovníkov z oboch krajín ako aj poskytovania štipendií študentom vysokoškolského štúdia priamo v Keni, a to v nadväznosti na projekty SlovakAid.

V sektore vzdelávania sa SR prioritne zameria na dosahovanie nasledujúcich výsledkov:

Výsledok č.1 Zvýšenie počtu mladých ľudí, ktorí našli uplatnenie na trhu práce formou zamestnania alebo samostatnej zárobkovej činnosti

Výsledok č.2 Zvýšenie počtu kvalifikovaných učiteľov používajúcich inovatívne metódy vo výučbe

EKONOMICKÝ PILIER

Cieľom Vízie 2030 je „dosiahnuť udržateľný hospodársky rast na úrovni 10% ročne počas nasledujúcich 20 rokov.“ Poľnohospodárstvo je v Keni kľúčovým odvetvím, ktoré zohrá dôležitú úlohu v rámci ekonomickej transformácie krajiny. Podpora SR v rámci ekonomického piliera bude preto smerovať do tohto sektora.

C) Poľnohospodárstvo

Hlavným cieľom SR v rámci tohto sektorového zamerania bude:

« Znižovať chudobu a posilniť potravinovú bezpečnosť prostredníctvom podpory hospodárskeho rastu v sektore poľnohospodárstva. »

Špecifické ciele:

- 1. Zvýšiť poľnohospodársku produkciu drobných farmárov a poľnohospodárov zavádzaním moderných poľnohospodárskych technológií a postupov**
- 2. Zvýšiť predaj poľnohospodárskej produkcie podporou jej konkurencieschopnosti a prístupu na domáci a medzinárodný trh**

Slovenská expertíza bola v minulosti využitá najmä v oblasti produktívneho poľnohospodárstva. Slovenské mimovládne organizácie v rámci svojich projektov poskytovali rodinám farmárov okrem školení v oblasti poľnohospodárstva aj domáce zvieratá a osivo. Na stredných školách zaviedli výučbu poľnohospodárskych zručností, kde boli zároveň založené školské záhrady a skleníky, aby úroda z nich mohla slúžiť na zlepšenie výživy žiakov. Okrem podpory poľnohospodárskej produkcie bolo realizovaných niekoľko projektov, ktorých cieľom bolo poskytovanie mikropôžičiek na rozbeh alebo rozvoj malých živností (napr. chov domácich zvierat alebo výroba a predaj tradičných výrobkov). Súčasťou projektov v oblasti poľnohospodárstva a sociálno-ekonomického rozvoja vidieka boli

väčšinou aj aktivity zamerané na ochranu životného prostredia a efektívne využívanie prírodných zdrojov.

Snahou SR v tomto programovom období bude posun ku komplexnejším intervenciám v oblasti poľnohospodárstva. Okrem posilňovania potravinovej bezpečnosti vidieckych komunít zvyšovaním výnosov z poľnohospodárstva a chovu dobytky, bude zároveň cieľom SR aj trvalo udržateľné zlepšenie ekonomickej situácie poľnohospodárov a drobných farmárov. Dôraz bude kladený na zavádzanie nových techník a postupov spracovania primárnych surovín na produkty s vyššou pridanou hodnotou, čím sa zabezpečí zvýšenie ich konkurencieschopnosti a predaja. Podporované budú tiež aktivity zamerané na zlepšenie prístupu na domáci a medzinárodný trh (certifikácie, rozvoj dodávateľsko-odberateľských vzťahov a pod.) a vzdelávanie v oblasti plánovania podnikania, marketingu a predaja. Aplikácia komplexného prístupu zároveň vyžaduje intervencie, ktoré eliminujú konkrétne príčiny zaostávania vidieckych oblastí a devastácie prírodných zdrojov. Preto bude dôraz kladený na aktivity v oblasti boja proti zmene klímy - zavádzanie zelených technológií a ekologických postupov, ktoré sú šetrné k životnému prostrediu a využívaniu prírodných zdrojov.

V rámci tejto sektorovej priority bude SR preferovať budovanie partnerstiev mimovládnych organizácií a podnikateľského sektora.

V sektore poľnohospodárstva sa SR prioritne zameria na dosahovanie nasledujúcich výsledkov:

Výsledok č.1 Zvýšenie výnosov z poľnohospodárstva a chovu dobytky

Výsledok č.2 Zvýšenie ziskov z predaja spracovanej poľnohospodárskej produkcie

POLITICKÝ PILIER

Cieľom Vízie 2030 je budovanie „*demokratického politického systému, ktorý je tematicky orientovaný na ľudí a výsledky, so zodpovednosťou voči verejnosti*“.

Hlavným cieľom SR v rámci tohto sektorového zamerania bude:

« Prispievať k posilňovaniu demokratického politického systému, právneho štátu, dobrej správy vecí verejných a implementácii reforiem, najmä prostredníctvom zdieľania transformačných a reformných skúseností SR. »

Špecifické ciele:

- 1. Zdieľaním transformačných a reformných skúseností skvalitniť a urýchliť implementáciu kľúčových opatrení v rámci budovania demokratického politického systému, právneho štátu a dobrej správy vecí verejných**
- 2. Organizovaním vzdelávacích a odborných podujatí zvýšiť povedomie a kapacity miestnych inštitúcií a mimovládnych organizácií, najmä v kľúčových prvkoch budovania právneho štátu a reformy bezpečnostného sektora**

Slovenská republika disponuje unikátnymi a cennými transformačnými a reformnými skúsenosťami. V priebehu pomerne krátkeho obdobia úspešne prešla komplexnými procesmi demokratizácie, stabilizácie, spoločenských a ekonomických reforiem. Z prijímateľa rozvojovej pomoci sa SR stala donorom, členom OECD, EÚ, NATO a eurozóny. Dnes v rámci svojej globálnej zodpovednosti aktívne prispieva k mieru, stabilite a demokratickým procesom vo svete. O tieto skúsenosti je Slovensko pripravené podeliť sa aj s Keňou a realizáciou konkrétnych projektov prispieť k úspechu prebiehajúcich procesov implementácie novej demokratickej Ústavy Kenjskej republiky, budovaniu stabilných demokratických inštitúcií a právneho štátu, zabezpečeniu dobrej správy vecí verejných, posilňovaniu inštitucionálnych a personálnych kapacít, úspešnej realizácii prebiehajúcich a plánovaných reforiem (justícia, verejná správa, polícia a ďalšie).

Osobitnou pridanou hodnotou Slovensko disponuje v oblasti reformy bezpečnostného sektora (SSR). Ako spolupredseda Skupiny priateľov OSN pre SSR a zároveň ako objektívny sprostredkovateľ aktívne pôsobí najmä v expertnej a diplomatickej rovine. Zároveň implementuje bilaterálne projekty na podporu prebiehajúcich procesov SSR v partnerských krajinách.

Ciele budú napĺňané primárne prostredníctvom nástroja ODA na odovzdávanie transformačných, integračných a reformných skúseností (CETIR).

Výsledok č.1 Posilnenie miestnych kapacít v oblasti právneho štátu a reformy bezpečnostného sektora (justícia, polícia, verejná správa, mimovládne organizácie)

Výsledok č. 2 Zvýšenie efektívnosti a transparentnosti fungovania miestnych inštitúcií verejnej správy s dôrazom na právny štát a reformu bezpečnostného sektora

4.3 Prierezové priority

V aktivitách oficiálnej rozvojovej spolupráce SR budú v období 2014 – 2018 uplatňované nasledovné prierezové priority:

- **RODOVÁ ROVNOSŤ** – uplatňovanie princípu rodovej rovnosti s osobitným dôrazom na posilnenie postavenia žien.
- **OCHRANA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA a ZMENA KLÍMY** – podpora ochrany životného prostredia, udržateľného využívania prírodných zdrojov, zmierňovania následkov zmeny klímy a posilnenia adaptácie na klimatické zmeny.
- **BUDOVANIE KAPACÍT** – posilňovanie miestnych a národných personálnych a inštitucionálnych kapacít s cieľom postupného znižovania závislosti na pomoci.
- **DOBRÁ SPRÁVA VECÍ VEREJNÝCH a ĽUDSKÉ PRÁVA** – podpora dodržiavania ľudských práv a presadzovanie demokratických princípov ako občianska participácia, transparentnosť, zodpovednosť, rovnosť a pod.

5. Implementácia strategického programu

SR bude pri implementácii stratégie využívať nasledovné nástroje a modality:

Bilaterálne projekty	Bilaterálne projekty budú schvaľované na základe žiadostí o dotácie v súlade s existujúcimi právnymi predpismi. Definícia výziev bude vychádzať zo sektorového zamerania a cieľov tejto stratégie.
Rámcové zmluvy	SR pristúpi k využitiu modality rámcových zmlúv na implementáciu viacročných projektov, resp. programov prostredníctvom subjektov s dlhodobými skúsenosťami a expertízou v príslušnom sektore.
Trilaterálna spolupráca	SR bude identifikovať oblasti novej trilaterálnej spolupráce s vybranými donormi.
Multilaterálne iniciatívy	Zámerom SR bude poskytovať finančné príspevky v rámci multilaterálnych iniciatív v Keni, akými sú napr. spoločné programy donorov (joint programs) alebo spoločné fondy (pooled funds) pod správou OSN alebo iných medzinárodných organizácií.
Finančné príspevky poskytované cez ZÚ SR	Finančné príspevky do výšky 5 tis. EUR budú poskytované miestnym organizáciám prostredníctvom ZÚ Nairobi v súlade s existujúcimi právnymi predpismi. Zadanie finančných príspevkov bude vychádzať zo sektorového zamerania a cieľov tejto stratégie.
Spolupráca so súkromným sektorom	SR bude podporovať zapájanie podnikateľských subjektov v rámci realizácie rozvojovej spolupráce s Keňou v súlade so schválenou koncepciou zapájania sa podnikateľských subjektov do rozvojovej spolupráce SR. Osobitný dôraz bude kladený na budovanie partnerstiev súkromného a mimovládneho sektora a bude posúdená aj možnosť poskytovania zvýhodnených úverov.
Štipendiá	Popri poskytovaní vládnych štipendií pre kenských študentov na slovenských vysokých školách a univerzitách, s cieľom zabrániť „úniku mozgov“ z Kene, bude posúdená aj možnosť poskytovať štipendiá pre sociálne znevýhodnených študentov na bakalárske a magisterské štúdium na kenských vysokých školách.
Vysielanie dobrovoľníkov	Súčasťou implementácie rozvojového programu SR v Keni bude tiež vysielanie dobrovoľníkov, či už vo forme vysielania mladých ľudí za účelom získavania skúseností v oblasti rozvojovej spolupráce alebo formou vysielania skúsených odborníkov s cieľom podeliť sa o ich prax, vedomosti a skúsenosti.
Akademická mobilita, veda, výskum, inovácie	Posúdená bude možnosť spustenia pilotného programu podpory vzdelávania formou mobility pre učiteľov a vedecko-výskumných pracovníkov z oboch krajín.
Program CETIR	V spolupráci s Keňou bude využívaný aj program CETIR, a to formou krátkodobých vzdelávacích a študijných ciest kenských predstaviteľov do SR a ciest slovenských expertov a konzultantov do Kene. Spolupráca bude zameraná na odovzdávanie skúseností kenskej strane najmä v oblastiach, ktoré vychádzajú zo sektorového zamerania tejto stratégie.

6. Monitorovanie a hodnotenie

Dôležitým komponentom rozvojovej spolupráce SR s Keňou je systém pravidelného monitorovania a hodnotenia na programovej aj projektovej úrovni, ktorý umožní posúdiť efektívnosť využitia ODA SR. Tento systém zároveň poskytne transparentnú kontrolu a hodnotenie implementácie programovej stratégie, efektívnosti vynakladania finančných prostriedkov a dopadov slovenskej rozvojovej spolupráce s Keňou. Hodnotiace mechanizmy na programovej aj projektovej úrovni umožnia získať spätnú väzbu z realizácie rozvojovej spolupráce SR s Keňou, na základe ktorej bude možné určiť jej ďalšie smerovanie.

Programová úroveň

Plnenie cieľov stratégie rozvojovej spolupráce SR s Keňou bude MZVaEZ SR vyhodnocovať každoročne ako súčasť Národného programu ODA. Údaje a potrebné informácie na monitorovanie pokroku v prioritných oblastiach tejto stratégie budú zhromažďované zo zdrojov kenskej vlády (napr. národné monitorovacie a hodnotiace systémy, ročné správy o pokroku v implementácii MTPs a pod.), ako aj z vlastných zdrojov (naratívne správy z projektov, výsledky monitoringu a pod.).

V roku 2016 bude vykonané **strednodobé hodnotenie** s cieľom posúdiť úspešnosť SR pri implementácii stratégie za roky 2014 a 2015. Nezávislí experti pripravia hodnotiacu správu s odporúčaniami a prípadnými korektívnymi návrhmi. Po ukončení implementácie programovej stratégie v roku 2018 sa uskutoční **záverečné hodnotenie** s cieľom objektívne posúdiť dopady rozvojovej spolupráce SR s Keňou, a to najmä z pohľadu konečných prijímateľov.

Projektová úroveň

V záujme posilnenia kontroly na projektovej úrovni bude ZÚ Nairobi v spolupráci so Slovenskou agentúrou pre medzinárodnú rozvojovú spoluprácu (SAMRS) vykonávať pravidelné **monitorovanie** tak, aby bol každý projekt implementovaný v rámci tohto programu monitorovaný minimálne raz za obdobie jeho realizácie, pokiaľ to umožnia finančné podmienky a kapacity.

Kontrolu realizácie projektových aktivít a efektívneho vynakladania finančných prostriedkov vykoná SAMRS v súlade s internými predpismi vzťahujúcimi sa na pravidlá a postupy pri žiadaní, schvaľovaní a použití dotácie/finančného príspevku vrátane určenia spôsobu jeho vyúčtovania v zmysle platných právnych predpisov SR.

Hodnotenie na projektovej úrovni bude prebiehať v niekoľkých fázach. SAMRS, resp. externý odborník v príslušnom sektore vykoná tzv. evaluáciu ex-ante – posúdenie projektového návrhu z hľadiska relevantnosti, efektívnosti navrhovanej stratégie, efektivity vynaložených prostriedkov, udržateľnosti, ako aj odborných kapacít žiadateľa o dotáciu. Dôležitou súčasťou hodnotenia na projektovej úrovni bude aj tzv. evaluácia ex-post, ktorej cieľom bude po ukončení projektu zhodnotiť jeho dopady a prínos z hľadiska konečných prijímateľov. Táto forma hodnotenia bude vykonaná externým hodnotiteľom, ktorý zhodnotí vybrané projekty v rámci každého z troch prioritných sektorov. MZVaEZ SR/SAMRS vypracuje zadanie pre externé hodnotenie vybraných projektov v súlade s plánom hodnotenia projektov oficiálnej rozvojovej spolupráce na príslušný rok.

Zoznam skratiek

CETIR	Centrum na odovzdávanie transformačných, integračných a reformných skúseností
CSP	Strategický dokument krajiny (Country Strategy Paper)
DPG	Skupina rozvojového partnerstva (Donor Partnership Group)
EÚ	Európska únia
HDI	Index ľudského rozvoja (Human Development Index)
KJAS	Spoločná stratégia na pomoc Keni (Kenya Joint Assistance Strategy)
MTP	Strednodobý plán Vízie 2030 (Medium Term Plan)
MVRO	Mimovládna rozvojová organizácia
MZVaEZ SR	Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky
NATO	Organizácia severoatlantickej zmluvy
ODA	Oficiálna rozvojová pomoc (Official Development Assistance)
OECD	Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj
OSN	Organizácia spojených národov
UNDP	Rozvojový program OSN (United Nations Development Programme)
SAMRS	Slovenská agentúra pre medzinárodnú rozvojovú spoluprácu
SR	Slovenská republika
SSR	reforma bezpečnostného sektora (Security Sector Reform)
ZÚ	Zastupiteľský úrad